

Илија ПСАЛТИРОВ

МАКЕДОНСКАТА АДМИНИСТРАЦИЈА И ПРИБЛИЖУВАЊЕТО КОН ЕУ

Неколку пати во претходните броеви ги спомнав критериумите за влез во Европската унија, кои нашава земја дефинитивно мора да ги исполни за да станеме дел од неа. Во контекст на темата која ја обработувам во овој текст, би сакал да истакнам дека освен Копенхагенските критериуми (политички, економски и административни), во Мадрид во 1995 година, челниците на ЕУ ги проширија дел од административните критериуми, со кои на сите земји кои претендираат да станат членки на Унијата им се наметната обврска за спроведување реформи на јавната администрација. Реформата на јавната администрација има цел да го подигне нејзиното ниво на организацијата, структурата и процесите, за да се овозможи квалитетен развој на демократско општество и пазарна економија. Тие реформи не се ниту малку лесни ниту, пак, е можно да се изведат во краток рок, но несомнено се неопходни за успешно поплочување на патот кој води кон Европската унија.

Постојат две основни и главни причини поради кои е неопходна реформа на јавната администрација во нашава земја. Првата е "надворешна", а втората е "внатрешна". Првата се однесува на неопходноста од спроведување на оваа реформа, поради условите кои ѝ се наложуваат на Македонија од страна на Европската унија, од Светска банка и од Меѓународниот монетарен фонд, доколку сакаме да бидеме дел од европските и од светските политички и економски интеграции. А втората причина

се однесува на потребата да имаме јавна администрација, која ќе им служи на сите македонски граѓани подеднакво. Но, исто така, таа реформа е потребна, затоа што без нејзино успешно спроведување го доведуваме во прашање и спроведувањето на сите други реформи во државата - социјални, економски, политички, имајќи предвид дека токму администрацијата е главниот носител на посочените реформи во една држава. Затоа е предвидено Македонија да има мала, професионализирана, политички неутрална и ефикасна администрација, која ќе може да се справи со предизвиците кои ги носат актуелниот момент и иднината. Како еден од столбовите на секоја држава, потребно е да сфатиме дека без модерна и европски скроена администрација само ќе го одолговлекуваме процесот на севкупниот развој на македонското општество и процесот на интегрирање во Европа.

Како се одвиваат реформите на администрацијата кај нас, очигледно ни е повеќе од јасно, но еве неколку примери за тоа како не се прават реформи. Имено, кога владејачките партии вработуваат свои членови во институциите, кои се директно финансирани од Буџетот на Македонија, ни се случува следново: Задоволни се оние кои се вработени, затоа што знаат дека платата им е сигурна, а работното место колку-толку загарантирано и задоволна е партијата која ги вработува, знаејќи дека со тоа ги добива гласовите на лицето кое е вработено и во најмала мера неговата потесна фамилија. Но, затоа, пак, штетите од тоа

вработување се огромни за земјата во целост. Прво, тоа прави силен притисок врз Буџетот на државата, кој се полни со средства од сите граѓани, што значи дека сите ние ги плаќаме тие нововработени партиски војници преку разните давачки кон државата. Второ, ако се земе предвид дека најголем број од тие нововработени воопшто не се квалификувани за работните места кои им се доделуваат, се врши флагрантно кршење на законите на државата, особено на Законот за државни службеници, кој јасно и недвосмислено ги наведува условите, процедурите и начините за вработување во јавната администрација. Со ваквиот начин на вработување се нарушуваат правата на веќе етаблираните државни службеници, кои се ставаат во нерамноправна положба. Со Рамковниот договор, пак, беше наметната потребата од вработување на одреден број Албанци во јавната администрација, со цел да се постигне соодветна застапеност. Начинот на кој тоа се изврши, без да се води грижа за квалитетот на лицата кои беа и се вработуваат во администрацијата, доведува до намалување на нејзиниот квалитет, односно до намалување на степенот на давање брза и квалитетна услуга на граѓаните, на кои таа администрација треба да ѝ служи. Забележително е дека реформата на јавната администрација не само што не се одвива онака како што тоа е предвидено и според "Стратегијата за реформа на јавната администрација во Македонија", донесена во 1999 година од страна на Владата на РМ, туку напро-

тив, се врши опструкција на реформата, на процесот за побрзо интегрирање во ЕУ, се кршат домашните закони и се оптоварува Буџетот на државата. Оттука, ако процедурата за вработување во јавната администрација не била спроведена во рамките на законот, што значи преку јавно објавен конкурс во најмалку два дневни весника, на кои имаат право да се пријават сите граѓани на РМ кои ги исполнуваат критериумите наведени во огласот, а не само членови на партиите на власт (не само на оваа, туку на сите претходни), и припадници на одредени етнички групи, како и со спроведување интервју или испит (за повисоки работни места), тогаш е потребно преку ревизија на вработувањата и во соработка со Агенцијата за државни службеници, која често пати е игнорирана, да се утврдат неправилностите при вработувањето и да се преземат мерки за нивна корекција и доследно да се изврши примена на законите. Крајно време е изборот на кадри и унапредувањето во јавната администрација да се врши по "мерит" принципот т.е. според квалитет и заслуги, а не според партиска и национална припадност на кандидатите. Но, за да се постигне тоа, потребни се како почитување на законите, така и политичка волја, која очигледно не постои. Сепак, ако желба ни е што побрзо зачленување во Европската унија, било која Влада мора да сфати дека реформата на јавната администрација е неопходност и дека треба да се спроведе без одлагање. Европа нè чека, а дали ќе ѝ се придружиме зависи од нас!